

„Bobos daržo“ šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

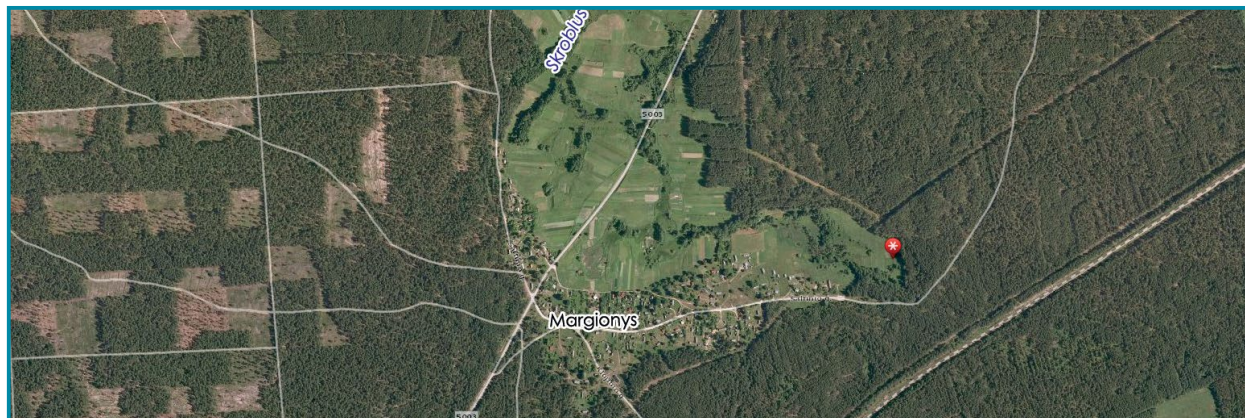
Skroblaus versmės,
Bobos daržas

Koordinatės

LKS: 519768; 5984796

Adresas

Varėnos r. sav., Marcinkonių sen., rytinis Margionių k. pakraštys. Šilais apsiautusiame senajame kaime prie pastatyto kryžiaus vietiniu žvirkeliu sukite link Darželių (į R–ŠR) ir važiuokite virš kilometro, kol jį pasieks automobilų stovėjimo aikštelę su rodykle „Šaltinis“ ir stendu „Bobos daržo šaltinis“. Prie jų mediniais laipteliais nusileidę į daubą surasime ir vandenių keliose vietose plūstančias versmes, vietinių vadinamas „burbaklėmis“. Geriausia lieptu, nutiestu per užpelkėjusį duburį, nueiti prie paties garsiojo šaltinio, kurio vanduo srūva iš žemės gelmėse žiojėjančio urvo (įrengta kelių laiptukų medinė pakyla tarp lieptelių juosiančių turėklų). Liaudies pasakojimais garsus „Bobos daržo“ šaltinis yra Skroblaus versmių hidrogeologinio gamtos paminklo teritorijoje, kurios visas plotas – 6,9 ha. Dzūkijos nacionalinis parkas, Kapiniškių kraštovaizdžio draustinis

Aplinka

„Bobos daržo“ šaltinis kartu su gretimomis verdėnėmis yra rekreaciniu požiūriu vertingoje teritorijoje. Šaltinis atsiveria apie 109–113 m NN aukščio vakarų pusėn nuožulniai pasvirusio dugno duburyje, apjuostame termokarstiniais šlaitais (lėkštesnė yra R–ŠR pašlaitė). Duburio šlaitai sukloti iš įvairaus rupumo smėlio, padengto plonu deliuvio sluoksniu (fIIIInm3, dIV). Per susidariusias hidrogeologines perdangas morenų sluoksniuose galima spūdinio tarpmoreninio vandens vertikali prietaka iš apačios į gruntinio vandens sluoksnį, kuris siekia nemažą net iki penketo dešimčių metrų storį. Visas duburio dugnas užpelkėjęs, apraizgytas vandenių plūstančių išgraužų, apaugęs žolynais. Naudojant ES struktūrinių fondų lėšas, buvo parengtas ir 2012 m. įgyvendintas Skroblaus versmių tvarkymo projektas: sutvarkyta aplinka, įrengtas informacinis stendas, lieptas, takai. Išmoningai įrengtas takas apsuka termokarstinį duburį. Jis yra apie 500 m ilgio su mediniais laiptais, dviem lieptais ir pavėsinėmis. Šios šaltiniuotos Skroblaus ištakos parko lankytojų ir keliauninkų dažnai lankomos, yra svarbios

gamtinio pažintinio ir liaudies savimonės kultūrinio ir tautosakiniu požiūriu.

Dabartinė būklė, kaptazas

Pati versmė nėra kaptuota, vanduo liejasi iš dumblingos duobutės (urvo) prie medinio liepto per pelkėtą šiauriniame jos pakraštyje. Ištekėdamas iš jos srautas judina maurus ant apsemtų medžio šakų. „Bobos daržo“ šaltinis yra tik vienas iš daugelio ištakos židinių klampiamame termokarstiniame duburyje, bet būtent jis yra Skroblaus upelio pradžia.

Vandens fizikinės savybės

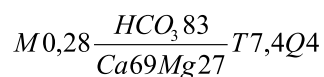
Vanduo skaidrus, bekvapis, nėra geležies nuosėdų. Dujų išsiskyrimo reiškinių nepastebėta. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-04-16) vanduo buvo 7,4 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,66). Savitasis elektros laidis (SEL = 302 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +70 mV), nemažai deguonies (O₂ = 7,90 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų (276 mg/l). Šaltinio vanduo santykinai kietas, jo bendrasis kietumas 3,44 mg-ekv/l. Vandenyje nedaug natrio (2,81 mg/l). Nitritų ir amonio neaptikta, nitratų koncentracija 7,03 mg/l. Vandenyje nedidelis kiekis geležies (0,05 mg/l).

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	276		
Sausoji liekana 180 °C	184		
Bendrasis kietumas		3,44	
Karbonatinis kietumas		3,00	
Nekarbonatinis kietumas		0,44	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	11,18	0,32	8,82
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	9,83	0,20	5,51
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	183,06	3,00	82,64
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	7,03	0,11	3,03
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	2,81	0,12	3,36
Kalis, K ⁺	0,46	0,01	0,28
Kalcis, Ca ²⁺	49,30	2,46	68,91
Magnis, Mg ²⁺	11,88	0,98	27,45
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analizės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,92		
Bendroji geležis Fe, mg /l	0,05		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	307		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Ir dabar vietinių atmintyje gyvi šie „porinimai“.

„Ataina pavasaris, tai dar laduosa, saulė dar neuštekėjus ainam skubinamės, visas kaimas tynai ajo, an tų šalcinių žolės pjauc, pjaunam, pjaunam, pripjaunam kiaulas šerc. Tį šalciniai, šalciniai išteka, mes vadinom Ogeliškėm. Tį tokios aketės, jei inpultai... Duobelė buvo, viena buvo, tai vadinom duobelė. Mes gi ir vandenį nešėm iš to šalcinio.

– Iš kur jum sakydavo, vaikus parneša?

– Iš kur, gandras atneša, ar sakė Bobos daržan randa. Kap maži vaikai klausia:

– Iš kur aš atsiradau? Sako, iš Bobos daržo, tan šalcinin sugovė boba tavi. Boba šalcinin sugovė.

– Ar buvo, kad sakydavo akis sveika plauc šalcinin?

– Tį buvo, kad bobos vis varažino, sako, išteka priešais saulj, jau kap iš ca bėga in saulj, tai tas vanduo labai jau šalcinio sveikas, tai plauna akis, ir būdavo tas rožes kap seniau. Buvo, kap in Kapiniškius, kap paskucinis namas prie Golios kap mes vadinam, už Kurpikų, tai tį šalcinėliai išteka, tai tį žmonės sakė, kad vanduo labai pamačnas. Tį prie Bakanauskienės yra šalcinėlis, duobaviecis.“ Pasakojo Elena Vainalavičienė (Palubinskaitė), gim. 1938 m. Margionių k., gyvena Marcinkonių k. Užrašė Dalia Blažulionytė.

„Sakydavo sugovėm mergaitį ar bernaicį Bobos darži, upelin ir atnešėm. Tep sakydavo. Ogeliškėm vadinom nuo seno tį. Vaikystės metais ataidavom prie to Skroblaus, tį būdavo verda ir verda keli, o dabar tų kunkulių nėra, mes kišdavom kojų pažūrėc, tai šaltas šaltas vanduo“.

Pasakojo Zita Kibirsktienė (Gulgytė), gim. 1942 m. Margionių k., gyvena Marcinkonių k.

Užrašė Dalia Blažulionytė.

Tipas

Mišrus krentanis-kylantis, papelkėjusiame termokarstiniame duburyje

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Vizualiai iš versmės nuteka vidutinio debito (apie 3–5 l/s) srautas, kartu su kitais ištakos židiniai duburyje suformuodamas pirmąsias Skroblaus tėkmes

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

G. Mikalauskas, 2013;
P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij,
G. Kibirskšis, 2014